

اهمیت گردشگری صنعتی برق با تحلیلی بر شناخت توانمندیهای گردشگری در

سد گتوند علیا (با استفاده از مدل SWOT)

محمد رضا گوهریان

کارشناس ارشد مهندسی برق قدرت ، شرکت توزیع نیروی برق استان خوزستان ، اهواز، ایران

Mrgohariyan@gmail.com

چکیده:

با توجه به اینکه گردشگری روز به روز تخصصی تر و متنوع تر می شود، شاهد هستیم که امروزه سد ها و نیروگاه های برقی از جمله خورشیدی ، بادی، حرارتی و..... نیز در فهرست جاذبه های گردشگری جای گرفته و گردشگران بسیاری برای دیدار از آن ها علاقه نشان می دهند. بدین جهت امروزه کارشناسان گردشگری، برای بهره برداری از این جاذبه های انسان ساخت برنامه ریزی می کنند و شاید به زودی همین واژه "گردشگری صنعتی" یا چیزی شبیه به این، به عنوان یکی از موارد متعدد انواع گردشگری در تمام دنیا مطرح شود. رشد و توسعه سریع نیروگاه های برقی در سالهای اخیر، ایران را بی بهره از این منبع جدید گردشگری نگذاشته و در چند سال گذشته سدهای بزرگی در ایران به بهره برداری رسیده اند، یکی از این سدها سد گتوند علیا است که بر روی رود کارون در استان خوزستان ساخته شد و در سال ۱۳۹۱ افتتاح گردید. در این پژوهش با تأکید بر موضوع مدیریت استراتژیک و استفاده از تکنیک SWOT به عنوان یکی از تکنیک های برنامه ریزی استراتژیک، استراتژی های مناسب جهت توسعه گردشگری این سد انتخاب گردید. رویکرد این پژوهش توسعه ای و روش پژوهش توصیفی- تحلیلی می باشد و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات و تعیین وزن عوامل چهارگانه (S.W.O.T) از اطلاعات کتابخانه ای و با توجه به بازدید های میدانی و شناخت اقلیم منطقه اعداد تخمین زده شده اند. بدین ترتیب که، ابتدا از محدوده مورد مطالعه بازدید به عمل آمد و متغیرهای مختلف محیط داخلی مورد بررسی قرار گرفت و قوتها و ضعفهای موجود شناسایی شد. سپس به منظور تعیین فرصتها و تهدیدهای موجود، متغیرهای مختلف محیط خارجی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت در نتیجه پس از مطالعات و انجام محاسبات مشخص شد که محدوده مورد مطالعه با ۲۹ نقطه قوت و امتیاز وزنی ۳/۳۸۳۷ و ۲۰ فرصت و امتیاز وزنی ۳/۲۰۱۱ در برابر ۲۶ نقطه ضعف و امتیاز وزنی ۳/۰۶۲۱ و ۱۴ تهدید و امتیاز وزنی ۳/۱۹۲۲ توانمندی های نسبتا بالایی برای توسعه گردشگری صنعتی دارد ولی ضعف ها و تهدیدهای موجود مانع از بالفعل شدن این توانمندی ها گردیده است. در پایان برای بهبود بخشیدن و توسعه گردشگری در محدوده این سد ۸ راهبرد رقابتی - تهاجمی، ۶ راهبرد تنوع، ۷ راهبرد بازنگری و ۶ راهبرد تدافعی ارائه گردید.

واژگان کلیدی: گردشگری صنعتی ، سد گتوند علیا ، تکنیک SWOT

مقدمه:

منابع و جاذبه ها ، محوریت اصلی گردشگری در جهان را تشکیل می دهند؛ بررسی و شناخت این منابع و جاذبه ها در هر برنامه ریزی و طرح گردشگری، از مطالعات پایه و اساسی می باشد. وجود جاذبه های فراوان طبیعی و انسان ساخت، از جمله منابع بالقوهای در کشور ما هستند که از دیرباز مورد توجه سیاحان و جهانگردان بوده اند. یکی از منابعی که در سالهای اخیر به عنوان جاذبه گردشگری مطرح شده است، سدها هستند. ساخت سدها روی رودخانه ها از فاکتورهای توسعه در دنیای امروز به شمار می روند ، سدها باعث ایجاد سطح وسیع آبی در یک منطقه شده و محیطی آرام را برای گردشگران فراهم می کنند و این موضوع زمانی بیشتر اهمیت پیدا خواهد کرد که بدانیم، کشور ایران چندین سال است با خشکسالی دست و پنجه نرم میکند و این امر باعث شده است که این مناطق به عنوان مناطق گردشگر پذیر معرفی شوند. حضور در کنار آب برای مردمان همه کشورها جذاب است، برای ایرانیان نیز از دیرباز، آسودن در کنار چشمه ها و رودها مورد توجه بوده و اوقات فراغت را در این محیط های باصفا گذرانده اند، در ایران سدها گاهی به عنوان یک مکان گردشگری خانوادگی مطرح هستند. برای مثال سد کرخه در ایام نوروز برای بازدید عموم قابل استفاده است و خانواده های خوزستانی در این ایام از محیط طبیعی و دریاچه پشت سد استفاده می کنند. یکی دیگر از سدهایی که در حوالی مسجد سلیمان و ایذه از سایتهای گردشگری محسوب میشود، سد کارون ۱ یا سد شهید عباسپور است و برای مردم محلی، دریاچه پشت سد به عنوان یک مکان تفریحی منحصر به فرد قابل استفاده است. سد کرج (امیر کبیر)، سد سفیدرود و همچنین برخی از سدهای دیگر در اقصی نقاط کشور در زمره سایتهای گردشگری قرار دارند که ساماندهی خاصی برایشان انجام نشده و فقط خود مردم به لحاظ علاقه ای که دارند از این مکان ها دیدار می کنند و روزهای تعطیلشان را در آنجا می گذرانند. کمتر کسانی هستند (غیر از کارکنان سدها) که از تکنولوژی ساخت، مشخصات فنی و حتی کاربرد سدها اطلاعات دقیقی داشته باشند و همین موضوع جای خالی گردشگری صنعتی را در این میان عیان میکند در ضمن در نزدیکی سدها، معمولاً طبیعت بکر و دست نخورده وجود دارد و همین موضوع به رونق گردشگری در سدها می افزاید. رودخانه ها و دریاچه پشت سدها، جایگاه مناسبی برای انجام ورزش ها و فعالیت های آبی هستند. سدهای استان خوزستان ویژگی های فراوانی برای توسعه گردشگری در این استان دارند. در واقع بستر طبیعی آماده است و تنها با سرمایه گذاری می توان به این مهم دست یافت. سد گتوند علیا یکی از سدهایی است که در سال ۱۳۹۱ به بهره برداری رسید و در همان روزهای اولیه آبگیری خیل کسیری از هم وطنان برای دیدن این سد راهی منطقه شدند و این خود ضرورت بررسی این سد را به عنوان یک جاذبه گردشگری بخوبی نشان میدهد. بنابراین برای کسب جایگاه بهتر در سطح جهان می بایست از تمامی منابع و پتانسیل هایی که در اختیار داریم استفاده کرد. کشور ایران با دارا بودن سدهای متنوع، از قابلیت بسیار خوبی برای بهره گیری از این ظرفیت به منظور جذب گردشگر بیشتر برخوردار می باشد لذا ضرورت توجه به این منابع عظیم گردشگری در کشور بیشتر احساس میشود. در تحقیق حاضر سد گتوند علیا به عنوان بلندترین سد خاکی سنگریزه ای ایران که تمام مراحل ساخت و راه اندازی آن توسط متخصصین داخل کشور انجام گرفته بررسی میگردد. تحقیق حاضر در راستای دستیابی به اهداف زیر میباشد:

- شناسایی نقاط قوت توسعه گردشگری سد گتوند علیا
- شناسایی نقاط ضعف توسعه گردشگری سد گتوند علیا
- شناسایی فرصت های توسعه گردشگری سد گتوند علیا
- شناسایی تهدیدهای توسعه گردشگری سد گتوند علیا
- ارائه استراتژی های مناسب جهت توسعه گردشگری سد گتوند علیا

بیشینه تحقیق:

استفاده از تجربیات سایر کشورها در امر پژوهش حاضر و موضوعات مرتبط باعث خواهد شد تا بتوانیم نسبت به موضوعات و اقداماتی که موجب توسعه گردشگری سد در کشور می شود اشراف بیشتری داشته باشیم و از دستاوردهای آنها کمک بگیریم.

بدین منظور به بررسی برخی سدهای ساخته شده در دنیا از نگاه گردشگری می پردازیم:

الف) سد هاور در شهر بولدر: این سد در فاصله نزدیک به شهر بولدر قرار گرفته است، از اینرو است که اغلب آنرا سد بولدر نیز می نامند، هیبت دیواره های خاکستری رنگ سد به بلندی ۲۱۵ متر، بازدیدکنندگان را لحظاتی به خود متحیر میسازد. ساختار این سد، دریاچه عظیم و شگفت آوری به نام دریاچه مد را بوجود آورده است. منطقه طبیعی ساخته شده دریاچه مد، قسمتی از پارک طبیعی این سد می باشد که بوجود آورنده منطقه هایی برای قایقرانی، ماهیگیری، شنا و پیاده روی برای بازدیدکنندگان و همچنین دیگر فرصت های تفرجگاهی برای آنها است.

ب) سد گابرونه در آفریقای جنوبی: این سد روی رودخانه نوتوانه ساخته شده و یکی از معروفترین سدهای است که به یک سایت توریستی تبدیل شده است. تپه های بلند و زمینهای جنگلی که اطراف این سد را احاطه کرده اند، وضعیت فوق العاده ای از لحاظ گردشگری را برای آن به ارمغان آورده اند.

ج) سد مویری در سوئیس: مدیران این سد با شعار "آیا تا به حال در یک سد هیدرو الکتریک بوده اید؟" گردشگران را به دیدار از این سد فرا می خوانند. این نوع از گردشگری در زمره گردشگری علمی و صنعتی جای می گیرد که طرفدارانی در دنیا دارد.

د) سد ناواجو در نیومکزیکو: این سد به عنوان یک مرکز علمی تفریحی برای گردشگران شناخته شده است. وجود سایت های تاریخی و طبیعی، گالری هنر، آب گرم، پارک و بازار از جاذبه های دیگر این سد هستند.

در داخل کشور تاکنون مطالعات جامعی در زمینه اهمیت گردشگری صنعتی انجام نگرفته است. اما در زمینه استفاده از مدل استراتژیک (SWOT) در زمینه توسعه گردشگری مطالعاتی انجام گرفته است که شامل: افتخاری همکاران (۱۳۸۵): راهکارهای توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل (SWOT) دهستان لواسان کوچک، مافی و سقایی (۱۳۸۷): تحلیلی بر گردشگری روستایی پیرامون کلانشهر مشهد، خیرآبادی و همکاران (۱۳۸۷): عوامل مؤثر در توسعه گردشگری روستایی، روستاهای حاشیه ی زاینده رود، قزلباش (۱۳۸۹): گردشگری روستایی و لزوم توجه به آن در برنامه های توسعه و آبادانی روستاها، رحیمی و همکاران (۱۳۹۱): شناخت توانمندی ها و برنامه ریزی راهبردی توسعه گردشگری سد کارون ۴ با استفاده از مدل (SWOT) اشاره کرد.

روش تحقیق:

رویکرد پژوهش توسعه ای و روش تحقیق توصیفی- تحلیلی است که اطلاعات آن به صورت میدانی، اسنادی و کتابخانه ای جمع آوری شده است. اطلاعات به دست آمده در قالب روش (SWOT) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بدین صورت که ابتدا از طریق بازدیدهای میدانی و مطالعه منابع و طرح های موجود، نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدات موجود شناسایی و اطلاعات جمع آوری شده دسته بندی گردید و نهایتاً به تدوین استراتژی هایی در راستای بهبود وضع موجود اقدام گردید.

فرایند مدل استراتژیک SWOT :

واژه SWOT یک واژه اختصاری برای قوت ها، ضعف ها، فرصت ها و تهدیدها می باشد. ماتریس SWOT ، یک ابزار برنامه-ریزی استراتژیک است که برای ارزیابی قوت ها و ضعف های یک سازمان و فرصتها و تهدیدهای محیطی رویاروی آن به کار برده میشود. (خورشید و همکاران، ۱۳۸۹:۲۰). منشأ و مبدأ تحلیل SWOT به دهه ۱۹۶۰ بر می گردد. این مدل در مراحل مقدماتی تصمیم گیری از یک سو و به عنوان پیش درآمدی برای برنامه ریزی مدیریت استراتژیک طراحی می شود و توسط کاربران فردی و گروهی اجرا می شود. مدل SWOT اگر به طور صحیح به کار برده شود می تواند یک اساس و مبنای خوبی برای تنظیم استراتژی فراهم کند این تحلیل دارای دو مؤلفه اصلی به شرح زیر است:

الف) شاخص های شرایط درونی (IFAS): که توسط نقاط قوت و ضعف در وضعیت موجود توصیف میشوند:

نقاط قوت (Strengths): وجود چشم اندازهای زیبا و بی نظیر، وجود زمینه های سرمایه گذاری در زمینه ی توریسم، محیطی آرام و غیره به عنوان نقاط قوت منطقه به استفاده از فرصت ها و مبارزه با تهدیدها کمک می کند.

نقاط ضعف (Weaknesses): شرایط درونی یا هرگونه نقص داخلی که موقعیت رقابتی یک منطقه را به خطر می اندازد و یا امکان استفاده از فرصت ها را کاهش میدهد .

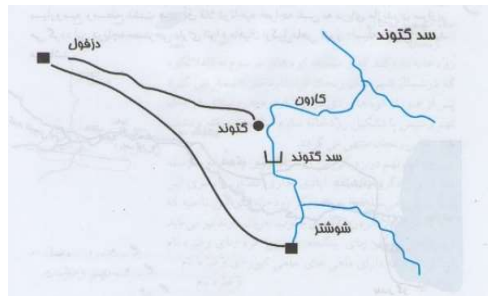
ب) شاخص های بیرونی (EFAS) که از طریق تهدید موجود و فرصتهای ناشناخته توصیف میشود:

فرصت (Opportunities): هر موقعیت یا ویژگی خارجی که در جهت تقاضای موضوع مورد نظر باشد.

تهدید (Threat): چالش های حاصل از روند نامطلوب یا هر شرایط خارجی است که به صورتی نامساعد بر موقعیت موضوع تأثیر میگذارد.

محدوده مورد مطالعه:

سد گتوند علیا یکی از بزرگترین سدهای ایران بر روی رودخانه کارون در جنوب غربی می باشد. این سد در فاصله ی ۳۸۰ کیلومتری از ریزشگاه رودخانه کارون در فاصله ۲۵ کیلومتری شمال شهر شوشتر و ۱۰ کیلومتری شمال شرقی شهر گتوند در استان خوزستان قرار دارد دریاچه این سد با مخزنی ۵ میلیارد و ۱۰۰ میلیون متر مکعبی و بزرگترین مخزن بر روی رودخانه کارون می باشد ، ارتفاع این سد سنگریزه ای با هسته رسی ۱۸۲ متر می باشد ، که بلندترین سد خاکی کشور محسوب می گردد و عملیات اجرایی این طرح در سال ۱۳۷۶ شروع و در سال ۱۳۹۱ به پایان رسید. طول مخزن سد ۹۰ کیلومتر و ۳۰۰ کیلومتر ساحل دریاچه ای دارد که می توان آنرا یکی از بزرگترین ظرفیت های گردشگری در خوزستان نام برد.

یافته های تحقیق:

جاذبه های گردشگری واقع در محدوده سد گتوند علیا:

جاذبه های گردشگری به عنوان هسته ی اصلی مقاصد گردشگری و سرمایه های اولیه این صنعت نقش بسیار اساسی در برنامه ریزی و توسعه گردشگری دارند و از این رو مطالعه و بررسی جاذبه های گردشگری از مبانی و اصول برنامه ریزی صنعت گردشگری محسوب می شود در یک بررسی اولیه جاذبه های گردشگری را می توان به سه بخش تقسیم بندی کرد:

۱-جاذبه های طبیعی ۲-جاذبه های تاریخی ۲-جاذبه های صنعتی انسان ساخت

حاشیه رودخانه کارون:

رود کارون پرآب ترین و بزرگ ترین رودخانه ایران است. این رود در سنگ نوشته های باستانی کرن، کرنک و کوهرنک نیز نامیده می شد، و اولین تمدن های بشری در کنار این رود تشکیل گردیده است. این رود با درازای ۹۵۰ کیلومتر طولانی ترین رود ایران است و همچنین تنها رود ایران است که بخشی از آن قابل کشتیرانی است. در حاشیه این رود تمدن های بزرگی از ایران شکل گرفته است. رودخانه کارون به غیر از تأمین آب آشامیدنی و کشاورزی و تولید برق مصرفی دارای مواهب دیگری نیز است ، از جمله بستر مناسبی برای جذب سرمایه گذاری و ایجاد مکان های تفریحی پررونق را نیز دارد.

کوه ها و ارتفاعات منطقه:

ارتفاعات واقع در محدوده سد گتوند علیا بویژه دارای زمستان های معتدل کوهستانی و تابستان های معتدل خنک است. از این رو در فصل های مختلف سال علاقمندان به ورزش های کوهستانی می توانند به ورزش های چون کوهنوردی بپردازند.

شگفتی های صنعت نیروگاهی برق :

سد گتوند علیا دارای بزرگترین مخزن آبی کشور، بر روی رودخانه کارون بوده و نیروگاه این سد، بیشترین ظرفیت تولید انرژی برق نیروگاهی در میان همه نیروگاه های کشور را داراست همچنین نیروگاه گتوند علیا از نوع روزمینی با ظرفیت ۲ هزار مگاوات در ۲ فاز اول و طرح توسعه است که هر فاز شامل ۴ واحد ۲۵۰ مگاواتی بوده و در مجموع به طور متوسط سالانه ۴۲۵۰ مگاوات انرژی تولید می کند . طراحی اولین توربین آبی ۲۵۰ مگاواتی که توسط متخصصان کشور ساخته شده و در این سد بکار رفته شده است. می تواند علاقه مندان به صنعت گردشگری را نیز به خود جذب کند و بازدید از این نیروگاه برای گردشگران بسیار جذاب باشد.

تجزیه و تحلیل داده ها و انجام محاسبات:

(تحلیلی از وضعیت گردشگری سد گتوند علیا، با استفاده از مدل استراتژیک IFASE .EFAS, SWOT)

عوامل داخلی مؤثر بر توسعه گردشگری سد گتوند علیا:

در این قسمت، پنج مقوله راهبردی موجود، عملکردها و منابع، مورد بررسی قرار گرفته اند و تحت عنوان نقاط قوت و نقاط ضعف و در چارچوب ابعاد (اقتصادی، اجتماعی، اکولوژیکی، زیرساختی و بازاریابی) در جدول شماره ۱، قرار گرفته اند. در این پژوهش پس از شناسایی نقاط قوت و ضعف منطقه در زمینه توسعه گردشگری، جدولی طراحی شد که در این جدول به هر کدام از نقاط قوت و ضعف عوامل داخلی، در ستون سوم، متناسب با اثر احتمالی هر عامل بر آینده و موقعیت آتی آن، نمره ای از صفر تا ۲۰ (بر اساس مطالعات و مشاهدات تجربی و میدانی) داده شده است. سپس وزن نسبی تک تک نقاط قوت و ضعف شناسایی شده از تقسیم وزن اختصاص داده شده بر مجموع اوزان محاسبه گردید و در ستون چهارم (وزن نسبی) قرار گرفت در ستون پنجم جدول (درجه- طبقه) با توجه به اهمیت و موقعیت هر عامل در توسعه گردشگری، امتیازی از ۱ تا ۵ داده شده و در ستون شش جدول (وزن نهایی)، از حاصلضرب وزن نسبی عوامل استراتژیک در درجه (طبقه) به دست می آید، محاسبه گردید.

عوامل خارجی مؤثر بر توسعه گردشگری سد گتوند علیا :

این مدل روشی برای تجزیه و تحلیل عوامل خارجی یک سیستم، با استفاده از عوامل درجه بندی با توجه به اهمیت داده شده به هر یک از فرصت ها و تهدیدها است. برای ساختن یک جدول خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل خارجی، مانند جدول تجزیه و تحلیل عوامل داخلی (قوت ها و ضعف ها) اقدام گردید.

کمی سازی یافته های ماتریس SWOT :

بدین منظور ابتدا نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدات استخراج شده از مطالعات را در جداول شماره ۱ و ۲ بصورت موضوعی (اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، اکولوژیکی و زیرساختی) دسته بندی نموده و با توجه به مشاهدات میدانی، تجربی و کتابخانه ای به هر یک از عوامل امتیازی بین ۰ تا ۲۰ اختصاص داده شده است سپس کلیه امتیازات جمع آوری و میانگین امتیاز اکتسابی برای هر یک از معیارها محاسبه گردید (ستون وزن جداول شماره ۱ و ۲) سپس مجموع وزنها برای اکتسابی برای نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدات محاسبه گردید. همانطور که در جدول شماره ۱ ملاحظه می کنید مجموع وزنها برای معیارهای نقاط قوت ۴۸۸/۲۵، برای نقاط ضعف، ۴۳۰/۵ برای معیارهای فرصتها ۳۶۷/۲۵ و تهدیدها ۲۲۶ می باشد. برای محاسبه وزن نسبی هر کدام از معیارها وزن آن معیار را بر وزن مجموع تقسیم می کنیم برای مثال برای محاسبه وزن نسبی معیار اول نقاط قوت اقتصادی (تمرکز فعالیت های اقتصادی منطقه بر بخش تولیدات دامی و لبنی) بدین صورت عمل شد.

مجموع وزن نقاط قوت / وزن نقطه قوت (بازدید هفتگی بیش از ۲۰ هزار نفر زائر و گردشگر از منطقه بخصوص در نیمه اول سال) = وزن نسبی

$$۱۶ \div ۴۸۸ / ۲۵ = ۰ / ۰۳۲۷$$

به منظور تعیین طبقه هر یک از معیارها از رابطه زیر استفاده شد و درجه هر کدام از عوامل مشخص گردید

$$N = \frac{0.287 - 0.290}{0.00196} \Rightarrow N = 0.0196$$

وزن نسبی min (جدول نقاط قوت) - وزن نسبی max (جدول نقاط قوت) / (مجموع ابعاد طبقات مورد نیاز)

برای تعیین فاصله سایر طبقات بصورت زیر عمل شد

طبقه اول = N + وزن نسبی min   طبقه دوم = N + وزن نسبی اول   طبقه سوم = N + وزن نسبی دوم

طبقه چهارم = N + وزن نسبی سوم   طبقه پنجم = بیشتر از وزن نسبی طبقه چهارم

برای محاسبه امتیاز وزنی ستون ۶ جداول شماره ۱ و ۲، مقادیر وزن نسبی این جداول را درستون درجه ضرب نموده سپس تمامی این مقادیر را برای هر کدام از عوامل چهارگانه (S.W.O.T) جمع شد و وزن نهایی را بدست آمد.

جدول ۱- ماتریس عوامل داخلی مؤثر بر توسعه گردشگری سد گتوند علیا (IFAS)

امتیاز وزنی	درجه	وزن نسبی	وزن	نقاط قوت (Strengths)	ابعاد توسعه
۰/۱۰۴۴	۳	۰/۰۳۴۸	۱۷	تمرکز فعالیت های اقتصادی منطقه بر بخش تولیدات دامی و لبنی	اقتصادی
۰/۱۳۰۸	۴	۰/۰۳۲۷	۱۶	برآوردن نیازهای تفریحی فراغتی برای گروه های مختلف سنی و جنسی و اقشار مختلفی از مردم با وضعیت اقتصادی متفاوت.	
۰/۱۴۷۲	۴	۰/۰۳۶۸	۱۸	امکان کاشت محصولات کشاورزی و صیفیجات در محدوده مورد مطالعه	
۰/۰۶۹۶	۲	۰/۰۳۴۸	۱۷	برخورداری از قدمت و سابقه تاریخی	اجتماعی
۰/۰۳۶۸	۱	۰/۰۳۶۸	۱۸	زمینه پذیرش مهمان و وجود فرهنگ مهمان پذیری در مردم استان و محدوده مورد مطالعه	
۰/۱۰۱۱	۳	۰/۰۳۳۷	۱۶.۵	آداب و رسوم، فرهنگ محلی، پوشش خاص زنان و مردان و سنت های خاص مردم منطقه.	
۰/۰۳۴۸	۱	۰/۰۳۴۸	۱۷	وجود اشتراکات و همگونی فرهنگی مردم منطقه	
۰/۰۲۶۶	۱	۰/۰۲۶۶	۱۳	وجود روحیه تعاون و همکاری در بین مردم محلی و وجود انگیزه مشارکت در صنعت گردشگری از سوی جوانان، روستاییان و ...	
۰/۱۳۰۸	۴	۰/۰۳۲۷	۱۶	زندگی کوچ نشینی و عشایری در منطقه به عنوان یک جاذبه گردشگری.	
۰/۱۸۱۵	۵	۰/۰۳۶۳	۱۷.۷۵	وجود چشم اندازهای زیبا و منحصر به فرد. (محیطهای آبی، جنگلی و کوهستان) وجود گونه های گیاهی و جانوری متنوع.	اکولوژیکی
۰/۱۸۹	۵	۰/۰۳۷۸	۱۸.۵	محیطی آرام و دلنشین و بدور از سر و صدا برای تمتد اعصاب بخصوص برای شهرنشینان.	
۰/۱۶۳۵	۵	۰/۰۳۲۷	۱۶	وجود شرایط آب و هوایی مناسب در تمام فصول سال.	
۰/۱۸۴	۵	۰/۰۳۶۸	۱۸	وجود دریاچه سد گتوند علیا به طول بیش از ۹۰ کیلومتر و امکان قایقرانی در دریاچه سد و دسترسی به رودخانه کارون	
۰/۱۳۹۲	۴	۰/۰۳۴۸	۱۷	وجود اراضی کوهستانی و فراهم بودن شرایط کوهنوردی و تفرجی.	
۰/۱۳۰۸	۴	۰/۰۳۲۷	۱۶	موقعیت جغرافیایی منطقه	
۰/۱۱۴۴	۴	۰/۰۲۸۶	۱۴	نزدیکی به بازارهای اصلی گردشگری (خوزستان و بنادر آن).	
۰/۱۴۷۲	۴	۰/۰۳۶۸	۱۸	وجود آب کافی برای توسعه ورزش های آبی (شنا و غواصی و قایقرانی).	

۰/۱۱۰۴	۳	۰/۰۳۶۸	۱۸	✓ ظرفیت بالای تولید برق در منطقه.	زیرساختی
۰/۱۲۲۸	۴	۰/۰۳۰۷	۱۵	✓ دسترسی مناسب به جاذبه ها و منابع گردشگری در محدوده سد گتوند علیا	
۰/۱۰۴۴	۳	۰/۰۳۴۸	۱۷	✓ دسترسی به جاده اصلی.	
۰/۱۱۰۴	۳	۰/۰۳۶۸	۱۸	✓ نزدیکی منطقه به شهرهای استان خوزستان و امکان استفاده از زیرساختهای موجود در این شهرها.	
۰/۱۰۴۴	۳	۰/۰۳۴۸	۱۷	✓ امکان استفاده از انرژی برق تولیدشده توسط نیروگاه سد به منظور توسعه فعالیتهای مرتبط با گردشگری.	
۰/۱۱۰۴	۳	۰/۰۳۶۸	۱۸	✓ عبور خطوط لوله انتقال گاز طبیعی از نزدیکی محدوده سد گتوند علیا.	
۰/۰۳۴۸	۱	۰/۰۳۴۸	۱۷	✓ وجود باند فرود هلیکوپتر در نزدیکی سد	
۰/۱۳۰۸	۴	۰/۰۳۲۷	۱۶	✓ قرار گیری سد گتوند علیا در محور مواصلاتی جنوب	بازاریابی
۰/۱۷۴	۵	۰/۰۳۴۸	۱۷	✓ موقعیت استقرار و همجواری با استان های پرجمعیت و صنعتی استان خوزستان به عنوان مراکز گردشگر فرست.	
۰/۱۰۴۴	۳	۰/۰۳۴۸	۱۷	✓ چشم انداز و کیفیت بصری سد گتوند علیا به عنوان بلندترین سد خاکی سنگریزه ای کشور	
۰/۱۳۴۸	۴	۰/۰۳۳۷	۱۶.۵	✓ شرایط مساعد اقلیمی به عنوان یکی از مهم ترین قابلیت های توسعه بازار گردشگری در منطقه.	
۰/۱۱۰۴	۳	۰/۰۳۶۸	۱۸	✓ استقرار سد گتوند علیا در نزدیکی مراکز شهری شهر باستانی شوشتر و گتوند	
۳/۳۸۳۷		۱	۴۸۸,۲۵		مجموع

امتیاز وزنی	درجه	وزن نسبی	وزن	نقاط ضعف (Weaknesses)	ابعاد توسعه
۰/۱۴۸۴	۴	۰/۰۳۷۱	۱۶	✓ پایین بودن سطح درآمد مردم محلی از فعالیتهای کشاورزی و دامداری.	اقتصادی
۰/۰۶۹۶	۲	۰/۰۳۴۸	۱۵	✓ توزیع اندک جمعیت شاغل در بخش گردشگری و خدمات مورد نیاز گردشگران.	
۰/۱۴۸۴	۴	۰/۰۳۷۱	۱۶	✓ پایین بودن میزان هزینه کرد برای فراغت و گردشگری در بین خانوارهای ایرانی بخصوص مراکز جمعیتی نزدیک به سد گتوند علیا.	
۰/۰۷۴۲	۲	۰/۰۳۷۱	۱۶	✓ پایین بودن شهرنشینی در منطقه در مقایسه با سایر مناطق استان.	اجتماعی
۰/۱۱۸۲	۳	۰/۰۳۹۴	۱۷	✓ پراکندگی مراکز جمعیتی در منطقه.	
۰/۱۳۹۲	۴	۰/۰۳۴۸	۱۵	✓ عدم آشنایی مردم با مزایا و فواید پذیرش گردشگر و توسعه فعالیت های گردشگری	
۰/۰۹۷۵	۳	۰/۰۳۲۵	۱۴	✓ فقدان مراکز پژوهشی و آموزشی در زمینه پرورش نیروی متخصص فعال در گردشگری.	
۰/۱۳۹۲	۴	۰/۰۳۴۸	۱۵	✓ بالا بودن هزینه های گردشگری و پایین بودن درآمد سرانه مردم منطقه.	
۰/۰۷۴۲	۲	۰/۰۳۷۱	۱۶	✓ نرخ پایین سواد، بخصوص در میان زنان.	
۰/۰۷۴۲	۲	۰/۰۳۷۱	۱۶	✓ زیر اب رفتن سطح وسیعی از زمینهای کشاورزی منطقه.	اکولوژیکی
۰/۰۳۴۸	۱	۰/۰۳۴۸	۱۵	✓ آلودگی آب و خاک منطقه در زمان احداث سد.	
۰/۰۶۷۲	۲	۰/۰۳۳۶	۱۴,۵	✓ بالا بودن دمای میانگین هوا در فصول گرم سال.	
۰/۰۳۴۸	۱	۰/۰۳۴۸	۱۵	✓ بالا بودن رطوبت نسبی در فصول گرم سال و منطقه(آب و هوای شرجی در منطقه)	
۰/۰۷۴۲	۲	۰/۰۳۷۱	۱۶	✓ وجود کوه نمک نزدیک دریاچه سد	

۰/۰۷۴۲	۲	۰/۰۳۷۱	۱۶	عدم وجود آزاد راه منتهی به سد گتوندعلیا	زیرساختی
۰/۱۵۷۶	۴	۰/۰۳۹۴	۱۷	-کمبود یا فقدان خدمات بین راهی نظیر جایگاههای سوخت و پمپ بنزین، تعمیرگاه ماشین و اپاراتی و ...	
۰/۱۴۸۴	۴	۰/۰۳۷۱	۱۶	عدم وجود اقامتگاه های عمومی(هتل، متل و مهمانسرا).	
۰/۱۹۷	۵	۰/۰۳۹۴	۱۷	ضعف کمی و کیفی خدمات تسهیلات پذیرایی(رستوران، قهوه خانه و ...).	
۰/۱۹۱۵	۵	۰/۰۳۸۳	۱۶,۵	عدم جود و ناکافی بون امکانات بهداشتی موجود در منطقه.	
۰/۱۱۱۳	۳	۰/۰۳۷۱	۱۶	کمبود نیروی انسانی آموزش دیده در زمینه گردشگری در منطقه.	
۰/۱۵۷۶	۴	۰/۰۳۹۴	۱۷	هزینه بالای ساخت و ساز به واسطه نامناسب بودن اراضی و شیب بالای اراضی محدوده سد.	
۰/۱۵۷۶	۴	۰/۰۳۹۴	۱۷	ضعف مدیریت تقاضا.	بازاریابی
۰/۱۸۵۵	۵	۰/۰۳۷۱	۱۶	پایین بودن مدت اقامت گردشگران در منطقه.	
۰/۱۱۱۳	۳	۰/۰۳۷۱	۱۶	ناشناخته بودن گردشگری سد در سطح ملی و منطقه ای به دلیل ابگیری تازه سد و ضعف بودن تبلیغات در این مورد.	
۰/۱۵۷۶	۴	۰/۰۳۹۴	۱۷	عدم توسعه ره آوردهای گردشگری به منظور جلب انواع بازارهای بالقوه.	
۰/۱۱۸۴	۳	۰/۰۳۹۴	۱۷	پایین بودن میزان هزینه های گردشگران در منطقه.	
۳/۰۶۲۱			۴۳۰/۵		مجموع

جدول ۲- ماتریس عوامل خارجی مؤثر بر توسعه گردشگری سد گتوند علیا (EFAS)

امتیاز وزنی	درجه	وزن نسبی	وزن	فرصت ها (opportunities)	ابعاد توسعه
۰/۱۹۶	۴	۰/۰۴۹۰	۱۸	وجود نیروی کار ارزان و فراوان در استان به ویژه در مناطق روستایی برای اقدامات اجرایی طرح	اقتصادی
۰/۱۹۰۴	۴	۰/۰۴۷۶	۱۷,۵	فراهم بودن شرایط مساعد به منظور ایجاد مزارع تولید ماهی در دریاچه سد گتوند علیا و ایجاد بازار فروش برای ارائه به گردشگران	
۰/۱۴۷	۳	۰/۰۴۹۰	۱۸	افزایش سهم ناحیه در مبادلات گردشگری و تولید ناخالص داخلی	
۰/۲۵۱۵	۵	۰/۰۵۰۳	۱۸,۵	کار آفرینی برای جمعیت جوان و کاهش نرخ بیکاری در منطقه	
۰/۱۷۹۶	۴	۰/۰۴۴۹	۱۶,۵	مشوق های مالی و وام های بلند مدت دولت جهت سرمایه گذاری بخش خصوصی برای توسعه زیر ساختهای گردشگری	
۰/۰۴۰۸	۱	۰/۰۴۰۸	۱۵	غناي جلوه های فرهنگی عامه با وجود جوامع عشایری در محدوده پیرامونی به عنوان جاذبه گردشگری.	اجتماعی
۰/۰۸۷	۲	۰/۰۴۳۵	۱۶	احیای سنت های محلی.	
۰/۱۴۷	۳	۰/۰۴۹۰	۱۸	غنی شدن تجارب فرهنگی افراد جامعه.	
۰/۱۴۷	۳	۰/۰۴۹۰	۱۸	بالا رفتن سطح فرهنگ مردم محلی در برخورد با گردشگران.	
۰/۱۳۸۶	۳	۰/۰۴۶۲	۱۷	بالا رفتن سطح سواد و افزایش تعداد باسوادان در منطقه	

۰/۱۴۴۹	۳	۰/۰۴۸۳	۱۷.۷۵	✓	مراقبت بیشتر از گونه های گیاهی و جانوری به واسطه حضور بیشتر مسئولین ملی و استانی در منطقه	اکولوژیکی
۰/۱۵۰۹	۳	۰/۰۵۰۳	۱۸.۵	✓	توجه بیشتر مسئولین به مخاطرات زیست محیطی (فرسایش خاک، الودگی آب و ...) به واسطه حضور گردشگران.	
۰/۱۹۶	۴	۰/۰۴۹۰	۱۸	✓	مهاجرت پرندگان مهاجر به منطقه بواسطه فراهم شدن شرایط مناسب زیست.	
۰/۱۴۷	۳	۰/۰۴۹۰	۱۸	✓	مالکیت دولتی زمین ها و امکان تأمین زمین برای پروژه ها در محدوده سد گتوند علیا	زیرساختی
۰/۱۳۸۶	۳	۰/۰۴۶۲	۱۷	✓	افزایش امکانات مخابراتی .	
۰/۱۴۲۸	۳	۰/۰۴۷۶	۱۷.۵	✓	افزایش و بهبود راه های دسترسی به منطقه بخصوص راههای روستایی.	
۰/۲۳۱	۵	۰/۰۴۶۲	۱۷	✓	افزایش امکانات رفاهی پمپ بنزین ، هتل و....	
۰/۲۳۱	۵	۰/۰۴۶۲	۱۷	✓	حضور دستگاه های اجرایی مانند سازمان میراث فرهنگی، به عنوان بازوی اجرایی در منطقه.	بازاریابی
۰/۱۴۷	۳	۰/۰۴۹۰	۱۸	✓	امکان استفاده از اعتبارات ملی و استانی به منظور ارتقاء و بهبود صنعت گردشگری منطقه.	
۰/۱۴۷	۳	۰/۰۴۹۰	۱۸	✓	توجه به سد گتوند علیا به عنوان یک منطقه نمونه گردشگری، در اسناد فرادست (مانند طرح جامع گردشگری ملی و استانی).	
۳/۲۰۱۱			۳۶۷/۲۵			مجموع

امتیاز وزنی	درجه	وزن نسبی	وزن	تهدید ها (Threat)	ابعاد توسعه	
۰/۰۶۶۳	۱	۰/۰۶۶۳	۱۵	✓	عدم آگاهی مسئولین از شیوه های مختلف ایجاد درآمد در بخش توریسم برای مردم بومی و کم درآمد.	اقتصادی
۰/۳۰۰۸	۴	۰/۰۷۵۲	۱۷	✓	افزایش قیمت زمین بواسطه سوء استفاده افراد فرصت طلب و سودجو	
۰/۱۵۰۴	۲	۰/۰۷۵۲	۱۷	✓	عدم پذیرش فرهنگ گردشگران توسط مردم محلی و احتمال درگیری بین جوامع محلی و گردشگران	اجتماعی
۰/۲۳۸۸	۳	۰/۰۷۹۶	۱۸	✓	انتقال ناهنجاریهای فرهنگی (بدحجابی، مواد مخدر،...) به مردم بومی	

۰/۰۶۶۳	۱	۰/۰۶۶۳	۱۵	شکننده گی محیط کوهستان	✓	اکولوژیکی
۰/۱۲۳۸	۲	۰/۰۶۱۹	۱۴	رانش زمین در منطقه	✓	
۰/۰۶۶۳	۱	۰/۰۶۶۳	۱۵	زلزله خیزی منطقه و زمین لرزهای القایی ناشی از اِگیری سد.	✓	
۰/۳۰۰۸	۴	۰/۰۷۵۲	۱۷	سیل خیزی و طغیان رودخانه کارون	✓	
۰/۲۸۲۸	۴	۰/۰۷۰۷	۱۶	فرسایش خاک در منطقه و در نتیجه بالا رفتن بار رسوبی رودخانه و امکان کاهش عمر سد	✓	
۰/۳۰۰۸	۴	۰/۰۷۵۲	۱۷	از مدت زمان پیش بینی شده.	✓	
۰/۳۵۳۵	۵	۰/۰۷۰۷	۱۶	تخریب محیط زیست منطقه در نتیجه وجود کوه نمک.	✓	
				الودگی اب دریاچه سد در نتیجه فعالیتهای مرتبط با گردشگر و وجود کوه نمک	✓	
۰/۲۸۲۸	۴	۰/۰۷۰۷	۱۶	حضور مقاصد رقیب در استان و نواحی پیرامونی جهت جذب و ارائه خدمات به گردشگران	✓	زیرساختی
۰/۳۷۶	۵	۰/۰۷۵۲	۱۷	خطرناک بودن جاده دسترسی به استان خوزستان و شهرستان گتوند	✓	
۰/۲۸۲۸	۴	۰/۰۷۰۷	۱۶	تداخل وظایف سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با وزارت نیرو	✓	بازاریابی
۳/۱۹۲۲			۲۲۶			مجموع

بررسی نقاط قوت در محدوده مورد مطالعه:

نگاهی به جدول شماره ۱ نشان می دهد که منطقه با وجود ۲۹ مورد نقطه قوت توان بالایی برای توسعه گردشگری داشته و بیشترین نقاط قوت مربوط به عامل اکولوژیکی با امتیاز وزنی ۱/۲۴۹۶ و عامل زیرساختی با امتیاز وزنی ۰/۶۹۷۶ می باشد. مهم ترین نقطه قوت های عامل اکولوژیکی نیز محیطی آرام و دلنشین و بدور از سر و صدا برای تمتد اعصاب بخصوص برای شهرنشینان بدلیل وجود ارتفاعات و دریاچه سد می باشد.

بررسی نقاط ضعف در محدوده مورد مطالعه:

مطابق محاسبات در جدول شماره ۱ بالاترین نقطه ضعف های توسعه این محدوده مربوط به عوامل زیرساختی منطقه می باشد. امتیاز وزنی این عامل ۱/۰۳۷۶ محاسبه شد از مهم ترین عوامل زیرساختی تاثیر گذار در منطقه می توان از ضعف کمی و کیفی خدمات تسهیلات پذیرایی (رستوران، قهوه خانه و ...) و کمبود یا فقدان خدمات بین راهی را نام برد.

بررسی فرصت ها پیش رو در محدوده مورد مطالعه:

در جدول شماره ۲ عوامل اقتصادی موجود در منطقه با کسب امتیاز و وزنی ۰/۹۶۴۵ بیشترین وزن را کسب نمود برای نمونه میتوان از کار آفرینی برای جمعیت جوان و کاهش نرخ بیکاری در منطقه را نام برد. بعد از فرصتهای اقتصادی فرصتهای زیرساختی

با وزن نسبی ۰/۶۵۹۴ قرار دارد و در بین این عوامل میتوان به مالکیت دولتی زمین ها و امکان تأمین زمین برای پروژه ها در محدوده سد گتوند علیا اشاره کرد.

بررسی تهدیدات پیش رو در محدوده مورد مطالعه:

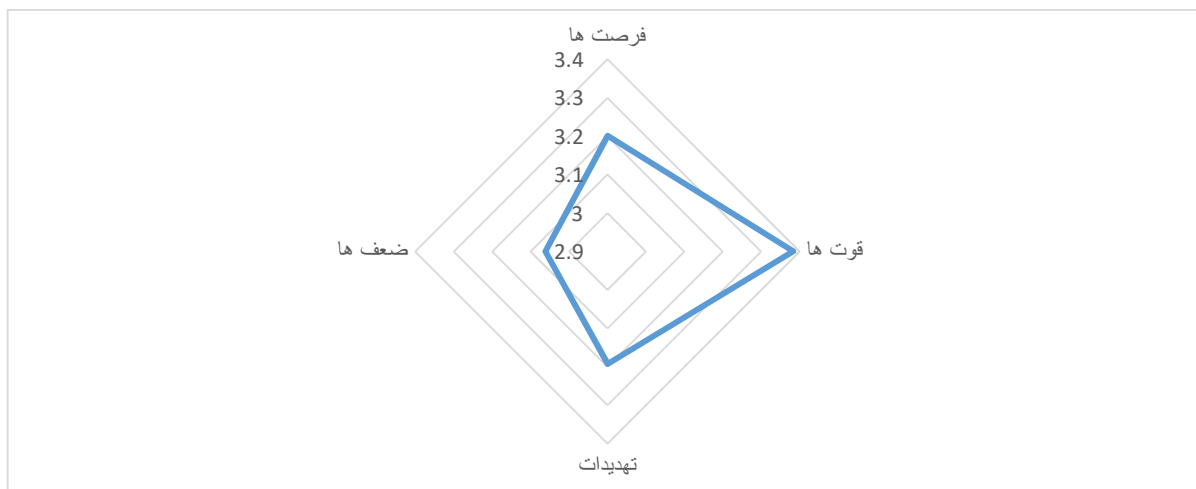
مطابق محاسبات در جدول شماره ۲ مهم ترین تهدیدهای توسعه گردشگری در محدوده سد گتوند علیا شامل تهدیدات اکولوژیکی با امتیاز وزنی ۱/۴۹۴۳ و تهدیدات زیرساختی با امتیاز وزنی ۰/۶۵۸۸ است. از مهم ترین تهدیدهای اکولوژیکی پیش رو در منطقه میتوان به آلودگی آب دریاچه سد و تخریب محیط زیست منطقه در نتیجه وجود کوه نمک اشاره کرد.

جدول شماره ۳- امتیاز نهایی شاخص ها

شاخص	امتیاز
قوت ها	۳/۳۸۳۷
ضعف ها	۳/۰۶۲۱
فرصت ها	۳/۲۰۱۱
تهدیدات	۳/۱۹۲۲

پس از تجزیه و تحلیل عوامل داخلی و خارجی، به منظور تبیین وضعیت کلی گردشگری صنعتی سد گتوند علیا در این محدوده، به صورت سیستماتیک و جامع به بررسی تطبیقی این عوامل پرداخته شده است. نمودار شماره ۱ این وضعیت را نشان می دهد.

همان طور که مشاهده می شود کشیدگی نمودار به سمت قوت ها و فرصت ها و فرست ها گرایش دارد. بالا بودن مجموع امتیاز نقاط قوت (مجموع امتیاز وزنی ۳/۳۸۳۷) و امتیاز مجموع فرصت ها پیش رو (مجموع امتیاز وزنی ۳/۲۰۱۱) نشان دهنده توانمند یهای بالای منطقه در زمینه توسعه گردشگری سد می باشد.

تدوین استراتژی و ارائه راهبرد به منظور توسعه گردشگری سد کارون:

تدوین استراتژی عبارت است از طراحی مأموریت و سیاست های مجموعه، تدوین استراتژی با تجزیه و تحلیل موقعیت شروع می شود. تجزیه و تحلیل موقعیت عبارت است از پیدا کردن استراتژی یا موازنه استراتژیک بین فرصت های بیرونی و نقاط قوت درونی با توجه به تهدیدهای خارجی و ضعف های داخلی، در جهت رفع آن ها می باشد. عوامل استراتژیک یک مجموعه عبارتند از نقاط قوت (S)، نقاط ضعف (W)، فرصت ها (O) و تهدیدها (T). این عوامل نه تنها می تواند به شناسایی ویژگی ها یا شایستگی های بارز مجموعه، توانایی ویژه، منابع تحت اختیار و روش اصلی استفاده از آن ها کمک کند، بلکه باید در شناسایی فرصت هایی که مجموعه در حال حاضر و به دلیل نداشتن منابع مناسب نمی تواند از آن ها بهره برداری نماید نیز راهگشا باشد. به منظور توسعه گردشگری صنعتی در محدوده سد گتوند علیا و با استفاده از عوامل استراتژیک فوق راهبردهایی ارائه شد این راهبردها عبارتند از راهبردهای رقابتی - تهاجمی یا (SO)، راهبردهای تنوع بخشی یا (ST)، راهبردهای بازنگری (WO) و راهبردهای تدافعی یا (WT).

ارائه راهبردهای رقابتی / تهاجمی (SO):

در این راهبردها تمرکز بر نقاط قوت درونی و فرصت های بیرونی استوار است. در واقع استراتژیهای هستند که براساس بررسی راه هایی که یک مجموعه می تواند برای بهره گیری از نقاط قوت خود و به منظور سود بردن از فرصت ها بپیماید، طراحی و ساخته می شوند.

جدول ۴- راهبردهای رقابتی - تهاجمی (SO) جهت بهبود وضعیت گردشگری صنعتی سد گتوند علیا

راهبرد	نام راهبرد رقابتی - تهاجمی SO
So1	انجام مطالعات طرح جامع گردشگری صنعتی سد گتوند علیا در جهت شناخت بهتر از منطقه به منظور برنامه ریزی.
So2	توسعه اکوتوریسم با بهره گیری از پتانسیل های طبیعی موجود در منطقه.
So3	جذب سرمایه گذاران بخش خصوصی و دولتی و افزایش سرمایه گذاری در محدوده مورد مطالعه
So4	آماده سازی و معرفی سد گتوند علیا به عنوان قطب گردشگری و فراهم آوردن امکانات و تسهیلات رفاهی مناسب در محدوده سد و نیروگاه سد.
So5	ایجاد پیمان های راهبردی با مقاصد گردشگری منطقه (شهر باستانی شوشتر، سازه های آبی و.....)
So6	آشنایی گردشگران با آداب و رسوم مردم محلی و زندگی عشایر به منظور افزایش درآمد این قشر از مردم.
So7	تلاش برای معرفی بیشتر قابلیت ها و توانمندی های سد گتوند علیا و ویژگی های خاص نیروگاه برق آبی موجود
So8	آموزش نیروی کار موجود در منطقه و تبدیل آنها به نیروهای متخصص و به کار گیری آنان در زمینه رشد و توسعه گردشگری سد.

ارائه راهبردهای تنوع (ST):

این راهبردها در تنوع بخشی بر نقاط قوت درونی و تهدیدهای بیرونی متمرکز بوده و نقاط قوت را به عنوان روشی برای پرهیز از تهدیدها مورد توجه قرار میدهند.

جدول ۵- راهبردهای تنوع (ST) جهت بهبود وضعیت گردشگری سد گتوند علیا

راهبرد	نام راهبرد تنوع ST
St1	فراهم کردن تاسیسات و تجهیزات مورد نیاز برای راه اندازی ورزشهای آبی و با توجه به وجود آب کافی برای راه اندازی اینگونه ورزشها
St2	مدیریت و کنترل شدید تر به منظور جلوگیری از آلودگی دریاچه سد و از بین رفتن طبیعت در اثر وجود کوه نمک
St3	ظرفیت پذیری و تعیین حد مطلوب جهت کاهش فشار به محیط زیست منطقه نمونه و جلوگیری از تراکم بیش از اندازه
St4	افزایش سطح فضای سبز منطقه به منظور جذب گردشگر و جلوگیری از فرسایش خاک محدوده سد
St5	تدوین طرح های گردشگری، برای محدوده سد و تبدیل آن به یک منطقه نمونه گردشگری صنعتی و گردشگری سد در کشور
St6	بکار گیری روشهای مناسب جهت نظر سنجی از گردشگران به منظور بهبود شرایط و جذب گردشگر بیشتر به منطقه

ارائه راهبردهای بازنگری (WO):

در راهبردهای بازنگری ضمن تأکید بر نقاط ضعف درونی، سعی بر بهره گیری از فرصت های بیرونی در جهت رفع نقاط ضعف مجموعه می باشد.

جدول ۶- راهبرد های بازنگری (WO) جهت بهبود وضعیت گردشگری سد گتوند علیا

راهبرد	نام راهبرد بازنگری WO
Wo1	از طریق رسانه ها گردشگری صنعتی از سدها و نیروگاه ها مورد تبلیغ قرار گیرد.
Wo2	تقویت راه های ارتباطی منطقه به منظور ورود بیشتر گردشگران از شهر و استان های اطراف.
Wo3	ایجاد مراکز پژوهشی و آموزشی در استان و پرورش نیروی متخصص فعال در گردشگری
Wo4	جذب سرمایه گذاری خصوصی و دولتی از شهرهای بزرگ اطراف و ایجاد تاسیسات و تجهیزات (پذیرایی، اقامتی، بهداشتی و ...) مورد نیاز گردشگران
Wo5	برگزاری کلاسهای توجیهی به منظور آشنایی مردم با مزایا و فواید پذیرش گردشگر و توسعه فعالیت های گردشگری.
Wo6	تقویت فعالیت های بازاریابی در جهت اعمال سیاست های مناسب بازاریابی در محدوده گردشگری هدف
Wo7	برنامه ریزی توسعه پایدار گردشگری و جلوگیری از آلوده شدن آب دریاچه سد با انجام تمهیدات لازم مانند توجیه مردم محلی و گردشگران.

راهبردهای تدافعی (WT): این راهبردها بر نقاط ضعف درونی و تهدیدهای بیرونی استوار هستند و اساساً ماهیتی تدافعی دارند و بر حداقل کردن نقاط ضعف و رفع آسیب پذیری مجموعه تأکید میکنند.

جدول ۷- راهبرد های تدافعی (WT) جهت بهبود وضعیت گردشگری سد گتوند علیا

راهبرد	نام راهبرد تدافعی WT
Wt1	بهره گیری از خدمات تخصصی شرکت های مشاور متخصص در زمینه برنامه ریزی و مدیریت
Wt2	شناسایی ظرفیت های موجود اشتغال زایی با توجه به وجود دریاچه ۹۰ کیلومتری و همچنین مخزن سد.
Wt3	برگزاری جلسات هماهنگی بین مسئولین سازمان میراث فرهنگی و وزارت نیرو به منظور اتخاذ تصمیمات مناسب در زمینه گردشگری سد.
Wt4	احداث و مقاوم سازی بناها و تاسیسات گردشگری در برابر زمین لرزه
Wt5	ارائه حمایت مالی به جوامع محلی به منظور کسب معاش مبتنی بر فعالیتهای گردشگری مانند تولید محصولات صنایع دستی، تولید مواد غذایی، احداث واحدهای کوچک اقامتی و اردوگاهی
Wt6	مکان یابی مناسب و بهداشتی جهت دفن زباله ها و دفع فاضلاب ها مطابق با چارچوب ضوابط و استانداردهای زیست محیطی به منظور جلوگیری از آلودگی منابع آب و خاک محدوده سد.

نتیجه گیری:

موضوع گردشگری صنعتی در ایران موضوع جدیدی است که در سالهای اخیر به صورت بسیار محدود به آن پرداخته شده است. در حالی که در ایران بیش از صدها نیروگاه تولید برق از جمله سد ها ، توربین های بادی ، سلول های خورشیدی و..... توسط مشاوران و مهندسان داخلی و خارجی با اهداف متفاوت(تامین برق و آب آشامیدنی شهرها) ساخته شده است. اما تاکنون برنامه درستی به منظور استفاده از این نیروگاه ها به عنوان مکان های تفریحی و گردشگرپذیر تدوین نشده است. بنابراین ما در این پژوهش با استفاده از مدل برنامه ریزی استراتژیک SWOT, IFASE,EFAS وضعیت گردشگری محدوده سد گتوند علیا را جهت توسعه ی این صنعت مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که، تعداد ۴۹ عامل قوت و فرصت با وزن نسبی ۶/۵۸۴۸ به عنوان مزیت ها و تعداد ۴۰ عامل ضعف و تهدید با وزن نسبی ۶/۲۵۴۳ به عنوان محدودیتها و تنگناها، پیشروی توسعه ی گردشگری این سد قرار دارد. مطالب بیان شده نشان داد که، مزیت های شناسایی شده محدوده بیشتر از تنگناهای آن می باشد. امید است با برنامه ریزی صحیح مسئولین گردشگری صنعتی سد گتوند علیا به عنوان الگویی برای برنامه ریزان گردشگری بخصوص این شیوه جدید گردشگری صنعتی برق (گردشگری سد و نیروگاه موجود) در کشور مورد استفاده قرار گیرد.

منابع:

- (۱) اعرابی، سید محمد (۱۳۸۴): مدیریت استراتژی راهبردی، انتشارات دانشگاه تهران.
- (۲) افتخاری، رکن الدین و عبدالرضا مهدوی (۱۳۸۵): «راهکارهای توسعه گردشگری روستایی (نمونه موردی دهستان لواسان کوچک) با استفاده از مدل SWOT» مجله مدرس، شماره ۴۵، تهران، صص
- (۳) حکمت نیا، حسن و میرنجف موسوی (۱۳۸۵): کاربرد مدل در جغرافیا با تأکید بر برنامه ریزی شهری و ناحیه‌های، انتشارات علم نوین، چاپ اول، یزد.
- (۴) ختایی، محمود و همکاران (تابستان ۱۳۸۷): «اندازه‌گیری کارایی هتل های شهر تهران با استفاده از روش تحلیل پوششی داده ها»، فصلنامه پژوهش های اقتصادی، سال هشتم، شماره دوم، تهران، صص ۲۴- ۱.
- (۵) خورشید، صدیقه و رضا رنجبر (تابستان ۱۳۸۹): «تحلیل استراتژیک، تدوین و انتخاب استراتژی مبتنی بر ماتریس SWOT و تکنیک های تصمیم گیری چند شاخصه فازی»، فصلنامه مدیریت صنعتی، شماره ۱۲، سمنج.
- (۶) راسق قزلباش، سلیمان (بهار ۱۳۸۹): «گردشگری روستایی و لزوم توجه به آن در برنامه های توسعه و آبادانی روستاها»، مجله مسکن و محیط روستا
- (۷) زمردیان، محمد جعفر (پاییز و زمستان ۱۳۸۴): «ژئوتوریسم سواحل جنوبی خزر، چالش ها و عوامل تهدید کننده»، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه ای، شماره پنجم، مشهد، صص
- (۸) سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری استان چهارمحال و بختیاری (۱۳۹۰): معاونت گردشگری، جاذبه های گردشگری استان چهارمحال و بختیاری، شهرکرد.
- (۹) فنی، زهره و علی محمدنژاد (تابستان ۱۳۸۹): «نقش مدیریت شهری در توسعه گردشگری (مطالعه موردی: شهر رامسر)»، مجله مطالعات جهانگردی، شماره ۱۱ و ۱۲، تهران، صص
- (۱۰) سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (۱۳۸۸): گزارش سالانه سازمان ایرانگردی و جهانگردی، تهران.
- (۱۱) مافی عزت اله و مهدی سقایی (بهار و تابستان ۱۳۸۷): «تحلیلی بر گردشگری روستایی در پیرامون کلان شهرها (مطالعه موردی: کلان شهر مشهد)»، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه ای،
- (۱۲) مبارکی، امید (۱۳۸۶): برنامه ریزی فضایی شهرستان ملکان، پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه اصفهان.
- (۱۳) مهندسان مشاور طراحان البرز (۱۳۹۰): منطقه نمونه گردشگری سد کارون ۴، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان چهارمحال و بختیاری، شهرکرد.
- (۱۴) مؤمنی، مصطفی (۱۳۸۶): توسعه شهرنشینی و صنعت گردشگری در ایران (از مفهوم تا راهکار)، سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، چاپ اول، تهران.
- (۱۵) نوحه گر، احمد و همکاران (پاییز ۱۳۸۸): «ارزیابی قابلیت های طبیعت گردی جزیره قشم با بهره گیری از مدل مدیریت استراتژی SWOT» مجله جغرافیا و توسعه، شماره ۱۵، زاهدان، صص
- (۱۶) هال کالین، مایکل و جان ام جنکیتز (۱۳۷۸): سیاستگذاری جهانگردی، ترجمه محمد اعرابی و داوود ایزدی، انتشارات دفتر پژوهشهای فرهنگی، تهران.
- (۱۷) رحیمی، داریوش و همکاران (پاییز ۱۳۹۱): «تحلیلی بر شناخت توانمندی ها و برنامه ریزی راهبردی توسعه گردشگری در سد کارون ۴ با استفاده از روش SWOT
- (۱۸) زیوریار، پروانه (شهریور ۱۳۹۲): امکان سنجی اکوتوریسم شهرستان رامسر با تکنیک SWOT
- (۱۹) سجادی، ژیلا و همکاران (پاییز ۱۳۹۵): برآورد ارزش اقتصادی مناطق گردشگری